

Bogáti zsoldárai az árulók és üldözök ellen.*

(Első közlemény.)

A Dávid Ferencz halálát követő évtized története máig sincs megírva. Alább egy-két vonást sorolunk fel, melyek Bogáti zsoldárainak megértésére szükségesek.

Dávid Ferencz elítéltetése erős visszahatást támasztott az egyházban. Csakhamar akadtak, kik legfőbb feladatuknak tarták az elítélt tanokat tisztázni s megmenteni a nagy vallásalapító mocsoktalan emlékét, hogy a végpusztulásul szánt dévai várhegy inkább Erdély Golgothája legyen.

Dávid Ferencz fia, János (és nem Ferencz, mint őt eddig tévesen nevezték) volt az első, ki e nemes czél érdekében önfeláldozón föllépett. Atyjának Judássa, ki Erdélyből a fejedelem és a lengyel király ajándékaival megrakodva Bázélbe visszatért, jelentékeny pénzüsszeggel segítette őt tanulásában, hálás viszonzásul, mint maga mondja, az atya házánál Kolozsvárt oly sokat élvezett vendégszeretetért. A szükségbe jutott ifjú elfogadta a szép szín alatt nyujtott segílyt s úgy látszik, Socini pénzt használta fel arra, hogy tanulmányait félbeszakítva, avagy befejezve, sietve visszatérjen hazájába.

Vajjon fölkereste hazatérő útjában atyjának legnemesebb lelkű barátját, Palaeolog Jakobot, ki Erdélyből száműzetése óta a lengyel határokon élt, az nem bizonyos. Csak annyit tudhatunk biztosan, hogy 1580-ban Dávid János már itthon volt Kolozsvárt, mint ezt sajátkezű bejegyzése sógorának, Trauznernek, egyik fenmaradt könyvében bizonyítja.

Trauzner valószínűleg kiszabadult már ekkor fehérvári fogságából, melybe „innovator“ gyanánt apósa elítélése alkalmával vetették. Buzgó hive maradt Dávid Ferencz tanainak sok ideig ennek halála

* Több évi odaadó tanulmánynak nagyérdekű eredménye az itt közlöttek, melyekkel író történelmünknek egy eddig kevésbé ismert szakát világítja meg. Szerk.

után is, mignem elvégre Básta más útra nem térítette. Klasszikus műveltségű férfi volt, ki olaszul is meg tudta mondani Sociniak a mondani valókat, hogy a beteg Dávid a tőle eltitkoltakat meg ne értse. Elszántan védte apósát az orthodox papok támadásai ellen is s szemére vetette álnok intrikáit a Dávid vesztére törő hatalmaskodó Blandratának. A fogság nem törte meg őt, sőt megerősítette meggyőződésében. Most is kész volt síkra szállani a nagy vértanú emlékeért, szerencsétlétve szabadságát, vagyonát, sőt még életét is. A vallásbeli üldözések ugyanis nem szüntek meg Erdélyben Dávid Ferencz bukásával.

Egy harmadik nagy alak állott még melléjük. A kolozsvári „nagy-schola“ igazgatója, a legnagyobb székely költő, Bogáti Fazakas Miklós, ki silentiumot kapott volt a kolozsvári zsinaton Dávid Ferencz irányának pártolásáért. Letette hát a papi süveget, visszatért az elhagyott tanári pályára s hatalmas pártfogói csakhamar a legelső protestáns főiskola élére állították, hol a nagynevű Dávid Ferencz, Sommer és Palaeolog utóda lehetett.

A Farkas-utczában kiszemelték már a jezsuita egyetem helyét, mely a katolikusoknál szokatlanul zsidót is, görögöt is tanítva, az unitárizmus hatását legyőzze. Bogátiék a fenyegető jövő ellen a mult megerősítésében kerestek egyházuknak támasztékot. Dávid Ferencz elítéltetése még mint élénk seb sajgott a hívők lelkében. A méltatlan vádak alól igazolása, a megrendült bizalom helyreállítása mindennél elébb való feladatnak látszott. Bogátiék megirták Dávid Ferencz tragédiájának történetét. Az információit hozzá Trauzner adta, a stilusba foglaló Dávid János lehetett; helyen-helyen a Bogáti irálya is föltetszik a lapidaris stiluson és alliteratióktól zengő latinságon. A kész művet kiegészítették Dávid Ferencz kéziratban maradt utolsó munkáival, a Socini és Dávid közt lefolyt vitával s a lengyel ekklézsiáknak erre tett ítéletével s az egészet kiküldték Jacobinus Bernáttól Palaeologhoz.

Ez a Jacobinus Bernát ifjú korában theológiát és orvosi tudományt tanult külföldi egyetemeken. Idehaza 1575 táján a szász unitáriusok papja volt Ideesen, míg az új földesúr el nem űzte onnan. Szülőföldjén, Kolozsvárt települt le, hol a betegek gyógyításával kereste kenyerét. Időnként ki-kirándult Lengyel- és Németországba, hová magyar nemes ifjakat vitt az egyetemeken elhelyezés végett. Követségeket is viselt, különféle megbízásokat teljesített. Palaeologgal is régibb ismeretsége lehetett.

Palaeolog már 1579-ben kaphatott értesítést Dávid Ferencz tragédiájáról Gliriustól, ki kolozsvári orvos volt, Jacobinus kartársa s kit a fejedelem száműzetett Erdélyből, mert a Dávid újításaiban egyetértéssel, sőt tanácsadással vádolták. Blandrata is küldött Palaeolognak, mint bizalmas barátjának, némi tudósítást, a lefolyt eseményt a maga tetszése szerint kiszínezve. Most a barátaitól többfelől kapott új adatok alapján megalkotta ítéletét az erdélyi eseményekről: szép apologiát írt Dávid Ferencz védelmére s Socinit és Blandratát súlyosan elítélve, a lengyel eklézsiák illetéktelenül beavatkozó ítéletét pontról-pontra megezáfolta; mindenben helyeselte a tőlük ridegen kárhoztatott álláspontot (csak egyedül Istent kell imádni) s a meggyőződéséért meghalt Dávid Ferencz emlékét a vértanuság szent fénykörével övezte.

Ki is nyomtatta legott a kezénél levő műveket „Defensio Francisci Davidis“ czímen egy kötetbe foglalva, talán a Majna melletti Frankfurtban. A kolozsváriak is csakhamar utána nyomtatták a kiadás helyének elhallgatásával. Sőt most a Dávid Ferenczet megbuktató fejedelem halálával oly merészek lettek, hogy Sommer műveit is kiadták, melyek a Dávid Ferencz álláspontját igazolták. E nagy titokban kibocsátott könyvön nyomtatáshelyül a Kolozsvárra letelepedett jezsuiták bosszantására Ingolstadtot nevezték meg; mintha bizony a már több év óta egészen jezsuita kézbe került katolikus Ingolstadtban eretnek könyvet kinyomtatni lehetett volna.

Vihar kerekedett ebből, oly vihar, mely később a Heltai-sajtót is majdnem elsöpörte. Blandrata értesítésére, kinek kezébe a „Defensio“ első kiadása kiterjedt összeköttetésénél fogva igen könnyen kerülhetett, vagy valamely véletlen eset közbe játszása folytán, Palaeologot elfogták 1581 végén valahol Morvaországban s Dudich egyik levele szerint 1582 elején már régi ellenségének, az olműezi püspöknek került hatalmába.

Kézre kerítették írásait s újon nyomtatott eretnek könyveit, köztük a „Tractatust“, mely Dávid Ferencznek a „Defensio“ után mindjárt kiadott s avval egybefüggesztett műve lehetett. A meglelt iratok földerítették Palaeolog széleskörű összeköttetéseit. Bajba került miattuk Trombitás János is, az a nagy befolyású unitárius főúr, ki a Nagy-Harsányon felakasztott unitárius pap megbosszulására néhány éve a budai disputatiót rendezte s ki Pozsonyban és Nagy-Szombaton gyakran megfordulva, valószínűleg összekötő kapcsolatok voltak az erdélyiek s a külföld között olyankor, mikor a szemes István

király a Huszt felől bejövő lengyel utat igen alkalmatlanul ellenőriztette.

Maga Ernő főherczeg tárgyalt székhelyéről, Bécsből, a Prágában lakó császárral e nevezetes ügyben, mely az arianus eretnekség veszedelmes elterjedésére vallott Rudolf birodalmában. Szegény Palaeolog sok mindenféle sanyargatás után Rómában máglyával fizette meg az unitárius hitelvekhez való ragaszkodást. Sőt néhány évvel azelőtt — mint egy Rómában, a pápai levéltárban kutató barátunk értesít — magát Dávid Ferenczet is máglyára vitették volna az Erdélybe tolakodott jezsuiták, ha a Fehérvárra begyült unitárius nemesség föllázadásától nem tartanak. Képzelné lehet ezek után, hogy a Dávid Ferencz titkos kolozsvári híveit is lehetőleg részeltetni akarták Palaeolog szomorú sorsában. Bécsből vagy Prágából csakhamar megérkezett az erdélyi fejedelmi udvarhoz a jelentés, mely szerint Palaeolog és erdélyi ezinkostársai a Miksa császártól és Báthory István fejedelemtől kiadott erős tilalmat megtörték, arianus könyveket nyomtattak s e könyvekkel a Dávid Ferencz kárhuzatos nézeteit akarták elterjeszteni. Az erdélyi vajda, mint buzgó elődei is tették, mentse meg a veszélyben forgó hitet s az igazhívő katolika egyházat.

Dávid Ferencz fia éppen ez időtájt költözött el atyja után. Kolozsvárt bizonyynyal többten tudtak már ekkor a korán elhunyt ifjú titkos merényletéről. A parasztnemből fölemelt új püspök, Hunyadi Demeter s a szász polgári családból származott Basilius és Eppelius, kiket Dávid Ferencz árulóiként bélyegzett meg a kiadott „Defensio“, ez időben is mohón törtek a szabadabb irány elnyomására. Bogátinak, kit nem kötött befolyásos rokonság Kolozsvárhoz, már 1581 végén meg kellett válnia állásától. Gerendre ment, hol az ősi templom hódolattal fogadta a nagyhírű szónokot s az Aranyos-partra épült büszke Gerendikastély szives örömmel látta ódon falai közt a jó nevű poetát, ki már tudományá hírével fogva is, az Erdélyből rég elköltözött Palaeologgal együtt, a kastély tudós urának lelki jóbarátja volt.

A falu csendjében theologiai műveinek folytatásán fáradozott a költő, miket már Kolozsvárt irogatni kezdett. Lantja is megszólalt s tiszta magyar szózatban esendült föl itt e vidéken először a Dávid király éles hangon esengő eziterája.

Én köztem és király közt te tégy igaz törvényt.

Igazat, tökéletest, ne hagyj Uram szentet:

Verd az kegyetleneket, verd az bünösöket!

VII. zsolt.

S a nyugalom e napjaiban, midőn az ébredő tavasz új örömeiket ígért, jött Kolozsvárról a lesújtó hír, hogy Trauznert és társait innovatorsággal, az ország törvényeinek kijátszásával vádolják.¹ Azt mondanunk sem kell, hogy maga Gerendi János kapott idejekorán figyelmeztetést valamelyik bizalmas barátjától, talán Gálfi Jánostól, ki egyik tagja volt a kiskorú Báthory Zsigmond helyett kormányzó fejedelmi tanácsnak. Annyi kétségtelen, hogy most maga a lelkes főúr vette kezébe a Bogáti megmentése ügyét. Ellátta őt pénzzel, ajánló levéllel és utasításokkal. S az imént megnyilt, szabadnak látszó uton, a Maros völgyén, alkalmasint a sószállító hajókkal, kiküldte őt családjával együtt az országból.

Nem ezélnak vázolni itt, mily érzelmekkel látta viszont a bujdosó Bogáti a távolból feltüenedező gyulafehérvári fejedelmi palotát, Dávid Ferencz tragediájának elfeledhetetlen színhelyét s mily érzelmekkel borúlt a nagy vértanunak már oly korán beroskadt sírjára, mely a dévai vár alján, a Marosparton kimagasló római mértföldkő mellett, sem kővel, sem virággal jelölve nem volt, hogy az örök feledés a nyughatatlan agitátor emlékéét annál hamarabb eltemethesse.

A török hódoltságba érkezvén, valószínűleg fölkereste Temesváron Karádit, „az alföldi szentek oszlopát“ s Makón Thordai Mátét. Azután Szegeden keresztül Pécsnek tartott, hol vendégszerető fogadtatásban részesült. Legott a virágzó gymnasium mellé állították s 1582 junius havában már javában folytatta félbeszakadt irodalmi munkálatait.

Bár Pécselt feltünően gazdag és népes gyülekezetre talált, sőt a két főpap, Jászberényi és Válaszuti György, a XVI. százbeli unitárizmus legkitünőbb bajnoka volt: Bogáti még sem érezte elég otthonosan magát közöttük. Az erdélyi szabadabb levegőt a dunántuli tájak regényes szépségei el nem feledtették. Bogáti mind untalan haza gondolt, meglátszik ez Pécsen készült zsoldárain. A CXIX-ik zsoldárban pl. megható esengéssel rimánkodik istenéhez, vigye őt haza. „Oh vigy meg és hon megdicsérek; törvényedben úgy élhetek. Eltévedt johodat keresd meg. Lám, soha nem feledtelek“... Más helyeken felöltő az erdélyi állapotok élénk festése. Kiadja ő a

¹ Vesd össze Bogáti saját nyilatkozatával, mit az Apocalypsis magyarázatának előszavában hagyott reánk: »Hét esztendeje mulék ez nyáron, hogy az tanítók circálása és hamis vád s patvar miá', kivel Fejedelmünket s Tanácsát reám, Trausner Lukácsra s Jacob Bernádra haragitották vala, Gerendről én Baranyába szaladék«.

szenteskedő jezsuitáknak is az igazat s másoknak is a magokét. Szóval az ő saját subjectív érzelmeit belevegyíti a halhatatlan zsidó király panaszai és fohászai közé. A zsoltárokat itt-ott kibővíti és átalakítja korának szokása szerint. S mint a hogy a mai svájcei zsoltár zergéket és Alpesekeket emleget, Bogáti is angyali lovagokról, angyalok országgyűléséről, 12 zsidó vármegyéről, fiskusról, törökről, tatárról szól az ő zsoltáraiban. Sem lélekben, sem hangzatban, sem dallamban nem lehet párjokat találni. Igazi magyar zsoltárok ezek a régi magyar költészet aranyos sujtásaival — alliteratiókkal, gondolatrítmussal, ellentétekkel, fokozatokkal, csengő-bongó ütemekkel, asszonanzeziákkal és rímekkel pompázón földszítve.

Irodalmunk büszkesége lesz az unitárius kuruczvilág e gazdag költészete, ha avatott toll ismerteti.

Száműzetése első napjaiban Bogáti heves haraggal fordult a hitrontó és vallásüldöző erdélyi urak ellen. Az LV. zsoltárban Dávid, Bogáti szerint, a Keila városbeliekre panaszol, a kik Dávidot a Saul kezébe akarták adni s ezért elárulták. Költőnk képzeletében a hálátlan Kolozsvár tűnik fel: ott árulták el őt is az ő jó barátai és akarták súlyos rabságra veretni a fejedelmi tanácsosok kedvéért, kik őt örömet a Dávid Ferencz sorsára juttatnák. A ki egybeveti a Károlyi fordítással, azonnal észreveszi, mily feltűnő mértékben a maga esetére alkalmazza e zsoltárt a magyar költő. Érdekes a 13. és 14. szak következő betoldása:

Tanácsban végeznek istentelenséget.
Ezekre hadammal most én nem térhetek,
Mert nagyobb ügy indít, ki előtt elmenjek.

E „nagyobb ügy“ értelmét az előtte álló LIV. zsoltár 4. és 5. szaka világosítja fel a következőképen:

Látja Isten s megsegíti lelkemet,
Kevés hadacskámmal megment engemet.
Ottáridon azért vigan áldozom,
Áldozattal neked énekelem mondom.
Árulóim veszedelmét ha látom,
Kévántam ótalmaát mikor látom.

Ily önállóan közbeszúrt részletek arra utalnak, hogy költőnk a megzavart zsoltárfordítás befejezése végett menekült el Baranyaiba.

Több hely is megerősíti e föltevést. Az LVII. zsoltár pl. így nyilatkozik Bogáti üldözőiről és az ő költői működéséről.

Mint egy-egy fene oroslánok ezek,
 Kik lángot fúnak, kik most megkerültek.
 Fegyver, tör és tűz az ő fogok, nyelvek:
 Királyt izgatják, tanácsokkal törtek.

Rajtam faragnak, leshálót vetettek.
 Pusztán vadásznak, erdőt körül vettek.
 Vermeket ástak, úgy elrémitettek:
 A farkastörben ám ő magok estek.

*Azért kész lellem, kész neked én lellem,
 Nagy jótévedet lelkemmel éneklek:
 Mozdulj hegedűm, ki én hirem-nevem,
 Mozdulj szép lantom, muzsikám, vig szívem.*

Elég világosan nyilatkozik a XXV. zsoltárban is az eredeti szövegtől eltérő sorokban:

Tudod, ellenségimnek nem vétettem;
 Látod, mennyi *sok gondolatban*¹ estem.
 Ennyi búmat, de már megelégedjed,
Munkám, búdosásom immár tekintsed.
 Nézd meg, Uram, azok miért gyűlölnék,
Magok tanácsából engem kergetnek.

Azt ma már kevesen tudják, hogy Bogáti mestere volt a középkori magyar verselésnek. Az itt alább egész terjedelmében bemutatott LV. zsoltárnak következő feltűnőbb szépségeit ajánljuk olvasóink figyelmébe.

A 3-ik versszak két első s a 6. versszak három első sora hármas, az utolsó versszak négy sora négyes fokozattal tűnik ki. Ez utóbbi strophának mintegy ellenformája a 2. és 11-dik szak, mindkettőnek három első sora lépcsőnként haladó hármas s a negyedik sor szépen összevont újabb hármas fokozatban emelkedik. A 19. strophában szép hasonlat és metaphora, a 17-ikben esinos ismétlések, a 10-ikben erős ellentétek vannak.

Legszébb a 15. stropha fenséges ellentéte, hol a hármas fokozaton át csaknem kétségbeesésig emelkedő rettegés az Urnak egy részvevő tekintetére bizalomra lágyúl:

Teljes egy napestig ezen mind könyörgék,
 Reggel és dél közbe, este mind így szólék,
 Iszonyún rettegve én csaknem ordíték.
 Az Ur rám tekinte — szívem csendesedék.

¹ Vélekedésbe, gyanúsításba.

A 20. stropha a Bogáti technikájának legjellemzőbb sajátosságát mutatja be: senki sem tudta a régi magyar költők közül az alliterációt oly zengzetesen alkalmazni, mint ő.

Az kiről nem tehetsz, azt bizd az istenre.
Ha bűnnel nem bántod, úgy bizhatol benne.
Bizonynyal meghigyjed: rajtad leszen szome.

Psalmus: LV. Jótételt felejtett Keila.¹

Nota: Hálaadásunkban rólad emlékezünk, etc.²

1. Ijedt vitéz Dávid Keilában szorula,
Kit minap hadával pogántól megtarta.
Város elárolta, jövendőn megtudá,
Azért futva rólla Istennek ezt mondá.
- *
2. Ó kegyelmes Atyám, halld meg beszédemet,
Mert az veszély rajtam, tarts nekem filedet,
Nagy kiáltásomra ne rejts el színedet,
Tekints és felelj meg, nézd nehéz ügyemet.
 3. Te nézed, mi jó rám, kitől mint ijedtem,
Mint retteg és reszket, mint rémült én lelkem;
Mert ihol siet rám erős ellenségem,
Azok árultak el, az kikkel jól töttem.
 4. Értem az kiáltást: közel az ellenség!
*Sok gonosz tanácsi, tudom, most végezék,
Mi halállal haljak, mert igen haragszik;
Tudom, gyűlölségből miként szándékozik.*
 5. Testemben, lelkemben fájdalom nagy bennem,
Mintha szörnyű halál állana előttem,
Vesztett ifjú színem, annyéra rémültem,
Ha te nem védelmezz, immár kézbe költem.
 6. Ezent kézbe leszek, adj Uram két szárnyat,
Mint egy sebes galamb hogy elszaladhassak,
Ezennel kezekből pusztába szállhassak,
Holt bátorsággal töllek maradhassak.

¹ Czím a versfőkben is.

² Bogáti rendszeren a szöveg szerint alkalmazza a dallamokat. De itt menekülése örömében nem veszi észre, hogy a hálaadó nóta a szöveg nagy részére nem talál.

7. Laknám ott békével, magamat megónám,
Ez reám költ véstől fejem takargatnám,
Keila városának bosszúját ne látnám,
Huzug, embertelen népét távoztatnám.

8. Fordítsd és változtasd nyelveket ezeknek,
Egy nyomon királynak ne beszélhessenek.
Verd meg az nyelveket, az kik poklul élnek,
Sok *ham s perpatvart*, dühösséget űznek.

9. Ezt szememmel láttam, semmi jó nincs benne,
Éjjel-nappal néztem : hamissak, kevélyek.
Piacon, ucáin sok hamisság köztök,
Szama siucs sok gonosz cselekedeteknek.

10. Telkemnek az egyik *fő-polgárt* ítéltem,
Ki most főárulóm, bizonyal értettem.
Ha ellenségemtől esnék ez, eltűrném ;
Hogyha gyűlölt volna, jó kedvvel szenvedném.

11. Ezt sohasem hittem, mert te rossz barátom,
Nagy szívet mutattál, te valál tanácsom ;
Ha az szent sátorhoz jártam, felem-társom,
Szívem, mindenezem, te valál tanítóm.

12. Illyentől hogy félnék, én szívem nem adta,
Ki most szegény főmet szidja és eladta.
Barátság törvényét ki meg sem gondolta,
Kézben az ártatlant adni így akarta.

13. Tartsa pokol őket, mint pokol népeket,
Tássa torkát az föld, úgy nyelje be őket ;
Mert szinte megrugtak minden jó erkölcsöt,
Tanácsba végeznek istentelenséget.

14. Ezekre hadammal most én nem térhetek ;
Mert nagyobb ügy indít, ki előtt elmenjek.
Illyen veszélyt rájok tölled azért kérek.
Kiáltásom szerint im' el is szaladék.

15. Teljes egy nap estig ezen mind könyörgék,
Reggel és dél közbe, estve mind így szólék,
Iszonyún rettegve én csaknem ordíték.
Az Úr rám tekinté — szívem csendesedék.

16. Keilából, úgy adá, békével szaladék.
Ellenségem hallván, ebbe megtartozék.
Hiszem, hogy angyalid hordoztak, őriztek;
Az király hadánál velem többen löttek.
17. Ezután is tudom, az Úr velem leszen,
Az mennyei bíró igaz törvént teszen:
Az királt megveri, ha jobbá nem leszen,
IHa Istent nem nézi, ha békés nem leszen.
18. Im lásd, sziligyeket¹ veszteni akarták;
Isten, barát, rokon, — azt meg sem gondolták.
Mig közöttök lakám, magokat mint adták.
Jótémetet hittem, hogy így meg szolgálják? . . .
19. Lány vala, mint az vaj és édes beszédek,
Mint egy olaj úgy, mint kedvemre, szép nyelvek.
De lám az szavokba vasat-tűzet töttek, —
Lám árulók voltak *az álnok pór népek*.
20. Az kiról nem tehetsz, azt bizd az Istenre,
Ha bűnnel nem bántod, úgy bizhatol benne.
Bizonnyal meghigyjed, rajtad leszen szeme;
Ügyedet felveszi, nem hagy el örökké.
21. Immár koporsójuk kész ellenségimnek,
Mert az vérre török csak félig sem élnek;
Álnok, kegyetlenek üdő előtt vesznek,
Ezt, Uram, megadod látni én szememnek.

*

22. Tökéletlen, álnok, hamis barát ellen,
Az jó tött felejtett *pór emberek ellen*,
Vérre töreködő kegyetlenek ellen,
Ötven ötöd ének így szól latrok ellen.

KANYARÓ FERENCZ.

¹ Szelid.

Egyháztörténelmi adatok.

CXLIII.

Mária Theresia vallásügyi rendelete.

A XVIII. században a katolikus hitre áttért főbb nemesek mindent elkövettek, hogy földjeiket vagy jobbágyaikat az új hitre magokkal vigyék. E szent buzgalom igen gyakran a templom s más egyházi javak erőszakos elfoglalásában nyilvánult. Az erdélyi kormányshoz e visszaélések meggátlására általános rendeletet ad ki 1752-ben; ugyanakkor tudatja, hogy a királyné a kath. ünnepeket országos ünnepekké teszi, mely napon a vásárok szüneteljenek s eltiltja a külföldről beköborló kalugerek befogadását az oláh községekbe és ekklézsiákba.

Szolgálunk Kegyelmeteknek Birák Uraim!

Érkezhén székünkben a Mtszgos Királyi Guberniumnak Commissiója, melyeknek per circulares promulgatiója parancsoltatik.

1-mo. Hogy bizonyos időtől fogva ezen hazában némely possesorok nem tekintve az Hazafiui tartozó edgyességre és szeretetre s Haza törvényére, tsak magok indulattjokból s autoritássokból hol egy, hol más szin alatt a közönséges békességet turbálják más Religión levő Templomoknak és Ecclesiasticus Fundusoknak erőszakos elfoglalásával, sőt még többeknek is elvételével fenyegetőznek. Mint-hogy pedig az illetén dolgok az Haza törvényével, nevezetesen az Approbata Const. Partis I. Tituli 1-mi Articulis 7-mo et 8-vo ellenkeznek: azért ezen Commissio tenora szerint adhortáltatnak mindenek, hogy Haza törvényén kívül magok autoritássokból való erőszakos occupatióktól, nevezetesen Templomok és Ecclesiasticus Fundusok és Parochiáknak a modò in posterum elfoglalásától szünyyenek. Kglmetek publikálja, ha hol efféle dolog mutatkozni kezdenék, mü nekünk Tiszteknak hírré tenni el ne mulassza.

2-do. Felséges Asszonyunk eö Felsége de 6-ta mensis Curent Költ Kglmes Rescriptumában parancsolja azt is, hogy ez Hazában Vasárnap és a Római chatolica Ecclesia bevett rendi szerint esni szokott Innepek méltó tiszteletben tartassanak, ezeken minden Helyiségekben áruk, mivek bolttjai, sátorai bezárva legyenek, vásárok megszünyjenek, et Omnia ea quae publicum Religionis Catholicae